

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.
—
This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

PAZITE!
na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepiti-
te noga spodaj ali
na ovitku, Ako (236)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879. Office: 2146 Blue Island Ave. "Delavci vseh dežela, združite se!"

Štev. (No.) 235.

Chicago, Ill., 12. marca (March) 1912.

Leto (Vol.) VII.

POSLEDICE ANGLEŠKEGA PREMAGARSKEGA ŠTRAJKA.

London, 8. marca. — Tovarna za tovarno ustavlja svoj obrat po vsej Angliji, ker jim pomanjkuje premoga. Splošno se sodi, da je poleg ogromnega števila premogarjev okrog enega miliona drugih industrijskih delavcev nehale delati kot direktna posledica premagarskega štrajka. Temu že itak velikemu številu se pridružujejo novi tisoči. Razne transportne družbe, ki so prevajale premog, so odslovile svoje delavce; razne železniške družbe odstavljajo dan za dnem nove trume, ker so bile tovarne prisiljene ustaviti promet zaradi pomanjkanja premoga. Ako bo šlo tako naprej bo vsa obsežna angleška industrija prisiljena prenehati z obratovanjem v teku enega tedna.

Govori se, da nameravajo tudi železničarji zaštrajkati, ako se ne ugodni njihovim zahtevam. Ako se njih grožnje uresničijo, bo vlada napravila štrajkarjem brez moči, ker ne bo mogla vojaštva transportirati v slučaju potrebe. Železničarji docela simpatizirajo z stavkoječimi premogarji in so baje že sklenili, da ne bodo prevažali vojaštva po sedanjem štrajku prizadete kraje.

Vsa dosedanja pogajanja so bila brezuspešna. Vlada zabožvoljno prosi voditelje štrajka, da naj se rudarji vrnejo na delo ter obljube, da bo sprejela zakon, ki določuje minimalno plačo za rudarje, kaj je glavni vzrok štrajka. Ker pa voditelji poznajo vlado in njene večne obljube in ker v parlamentu delavcem prijazne stranke nimajo večine, ki bi garantirala tak zakon, so gluh za take obljube.

14 BREZPOSELNIH ŽRTEV OGNJA.

Chicago, Ill., 9. marca. — Nesrečni slučaj, ki ga je Chicago danes doživela, je pokazal veliko bedo tega svetovnega velemesta v prenočišču za reveže na 651 So. Clark St. Takih bornih prenočišč je več v tej okolici. Tu sem prihaja na stotine sestranih in premraženih brezposelnih mož in žen prenočevati, da ne zmrznejo na cesti. Razume se, da vladajo po teh prenočiščih revčini gostov primerne razmere. Sicer pa kdo se briga pri nas za revne brezposelne delavce; oblasti so vesele da jih nihče ne nadleguje. Zato se o kaki skrbi za varnost teh usmiljenja vrednih trpinov niti govorniki ne da.

VELIK KORAK NAPREJ V DELAVSKIH ORGANIZACIJAH.

Chicago, Ill. — Iz delavskih krogov prihajajo vesti, da bo prišlo do zveze med premogarji, železničarji, delavci v jekleni industriji in delavci v poslenimi pri plovbi po jezerih.

Glasilce premogovnih baronov "Fuel" je v hudih škripih zaradi te vesti in kliče vlado na pomoč zoper tako združenje, češ, da je nevarno za ameriško industrijo in zato protipostavno.

Kooperacija štirih tako važnih industrijskih strok bi bila usodepolna za delodajalce katerekoli industrije, kajti vsako odrekanje opravičenih delavskih zahtev bi bilo nemogoče.

DRŽAVNI SENATOR POSTAL SOCIALIST.

Washingtonski državni senator Peder Jensen je poslal tajniku soc. stranke v državi Washington pismo, v katerem naznanja, da je postal socialist in da bo naredil prošnjo na stranko za vsprejem, kakor hitro bo sedanje zasedanje legislature končano. Dotlej je pa pripravljen ravnati se po navodilih socialistične stranke.

Njegovo pismo se glasi: "So-drug! Pod velikim pritiskom osebnih odgovornosti in z namenom, da bi me prav razumeli, vas želim obvestiti, da se strinjam z načeli socialistične stranke in sem voljan podvreči se vsem njenim zahtevam — — — Videl sem eno krizo, ki je prišla nad delavce, videl sem nujno potrebo pomoči in bedo, brezposelnost, družine brez vsakih sredstev za nadaljnje življenje. Videl sem, kako so davčni oderuhi z zastavnimi pismi zaplenili delavske domove. Toda vpriču vsega tega nisem nič storil in sem tolažil nesrečne ljudi z praznimi obljubami, češ, da bo revizija tarifa gotovo prinesla stare dobre čase. — itd."

Jensen pač ni dal dobrega pričevala stranki, za katero se je boril in kateri je sam pomagal "bluffati" v bedi se nahajajoče delavstvo.

RAZPRAVA O ŽENSKI VOLILNI PRAVICI V KONGRESU.

Prihodnjo sredo, t. j. 13. marca se prične v kongresu razprava o Bergerjevih resoluciji za žensko volilno pravico z Z. Dr. Ta resolucija bodo podpirali tisoči tozadevni petijci z nad sto tisoč podpisov. V peticijah se pozivlja kongres, da ugodno reši to važno vprašanje. Razna ženska društva bodo ta dan poslala posebne deputacije v Washington, ki bodo govorile v prilog ženske volilne pravice.

V nekaterih državah imajo ženske že danes volilno pravico, tako n. pr. v Californiji, Washingtonu, Idahi in dr., a ta volilna pravica ni splošna in toliko časa ne bo, da jo bo tudi kongres sprejel.

Živahen volilni boj v državi Illinois.

Soc. komitè za državo Illinois nam obeta prav živahen volilni boj. Vpsoliti nameravajo več avtomobilov, ki bodo prepelejavali govornike od mesta do mesta celo prihodnje poletje.

Preč kratkem je imel ta komitè sejo, pri kateri se je sklenilo kupiti dva avtomobila in za slučaj, da bi se jih več rabilo, si jih bodo pa izposodili. Na ta način upajo prepotovati vseh 102 County-a. Za vsak County bodo porabili nekako dva dni. Priredili bodo čim več govorov mogoče in razpečevali čim največ socialistične literature. Po manjših krajih bodo prirejali predavanja po dnevi, po večjih mestih pa zvečer.

Za to ogromno delo bo komitè najel najmanj 15. govornikov. Kampanja se prične takoj po nacionalni konvenciji soc. stranke in jo bo vodil državni organizator F. T. Maxwell.

Med govorniki bosta tudi Oscar Ameringer in Otto F. Braunstetter iz Oklahome.

Nekateri upajo na tri soc. kongresnike v Illinois-u in sicer v desetem, sedemindesetem in devetindesetem distriktu. Mayor v Cantonu in kandidat za kongres v 47 distriktu M. E. Kieckpatrick je sigurne svoje zmage.

V pomoč socialistom.

Shawnee, Okla. — Tukajšnja strojniška unija je na svoji seji odobrila delovanje socialistične stranke kot prave in edine delavske stranke. Poleg tega je imenovana unija izvolila poseben komitè, ki bo socialistični podružnici vedno na razpolago ter ji pomagati v prihodnjem volilnem boju.

NEMOJIA PRED VELIKIM RUDARSKIM ŠTRAJKOM.

Berolin, 9. marca. — Nemčija je danes na predvečer velikega rudarskega štrajka, ki bo zanjo imel enake posledice kakor ima za Anglijo njen sedanji štrajk. Danes se je vršila v Dortmundu konferenca voditeljev treh največjih rudarskih organizacij. Ker premogovni baroni nikakor nečesto ugoditi zahtevam svojih delavcev ter jim zvišati plačo za 15%, so skoro vsi rudarji voljni iti na stavko.

Ako se proglasi štrajk, bo nekako 350.000 premogarjev ustavilo delo. Ker pa nekatere organizacije niso voljne stavkati, bo za začetek stopila na stavko samo polovica rudarjev.

Premogovni baroni skušajo importirati stavkokaze iz drugih delov Evrope; kar pa nemški rudarji najodločneje protestirajo in bati se je ostrih nemirov zaradi tega.

Štrajk bi bil usodepolen za nemško industrijo kadarkoli bi že prišel; a tem kritičnejši bi bil pa sedaj, ko so tudi angleški premogarji na stavki. Sicer bi Nemčiji za nekaj tednov ne bilo prav nič pomagano, ako bi se angleški štrajk takoj poravnal, ker so skoro vsa skladišča popolnoma prazna.

Uprava največjih nemških premogokopov na Westfalskem je v takih skrbeh zaradi stavke, da ne sprejema nobenih izven nemških naročil, ker hoče imeti nekoliko zaloge vsaj za prvo silo v slučaju štrajka.

Zaradi splošnega pomanjkanja, so cene premoga zelo poskočile. V nemškem štrajku bo tudi Italija kot glavna odjemalka nemškega premoga zelo prizadeta.

Tajnik za notranje zadeve Delbrück skuša na vse-mogoče načine poravnati spor med premogarji in njihovimi delodajalci, toda do sedaj so bili vsi poskusi brezuspešni.

Nov socialistični dnevnik.

Wheeling, W. Va. — Tu izhajajoči socialistični tednik "The Weekly Majority" bo v kratkem postal dnevnik. Mnogo unij v južnem delu Ohio in v W. Virginiji je prispevalo znatne svote v ta namen. Samo ena unija je založila \$2000. Čast zavednim delavcem, ki so prepričani, da jim bo ta kapital nosil stotere obresti, ne morda v obliki dividend, marveč v boju za izboljšanje njihovega položaja.

SODRUGE IN PRIJATELJE OPOMARJAMO NA MAJNIŠKO IZDAJO PROLETARCA, ki izide 30. aprila t. l.

Denver, Colo., 9. marca. Stavka, ki je trajala dve leti, se je končala s popolno zmago štrajkoječih premogarjev. American Fuel Co. je ugodila vsem zahtevam ter podpisala kontrakt za dve leti. Sporazumljenje je doseglo sinoči in danes zjutraj so ga štrajkarji potrdili. Prihodnjo sredo se vrne na delo okrog 300 rudarjev. Ostale delavce bodo zaposlili v teku prihodnjih deset dni.

Glasovnica je bodočnost delavstva.

Vabilo na Slavnost Pariške Komune

ki jo priredijo
JUGOSLOVANSKI SOCIALISTIČNI KLUBI v CHICAGO
DNE 17. MARCA 1912.
v Pilsen Auditorijum, Blue Island Ave., med 17. in 18. cesto
Točno ob šesti uri predavanje s stereoptikonom o današnjem delavskem položaju.
Na slavnosti nastopijo tamburaši iz Milwaukee in Gary, Ind. Pojejo pevski zbori iz Chicaga in okolice. Gosti iz Milwaukee, Kenosha, Waukegan, So. Chicago in drugih mest v bližini Chicaga.
Čisti običek je namenjen jugoslovanskemu soc. časopisu: "Proletarcu", "Radniški Straži" in "Narodnemu Glasu".
Začetek točno ob 2. uri popoldne. Vstopnina 25c za osebo.

ARETIRANI DELAVSKI VODITELJI PRED SODIŠČEM V INDIANAPOLIS-U.

Indianapolis, Ind., 9. marca. — Zasliševanje pred nekaj tedni aretiranih voditeljev Mostovne in stavbinske železarske unije se bo pričelo pred tukajšnjim distriktnim sodiščem prihodnji tork. Kakor oblasti pričakujejo, bo do tega časa dospelo sem 46 aretirancev iz raznih mest širom Zdr. Dr.

Distriktni pravdnik Miller je izjavil da pet Californijskih aretirancev ne pride v Indianapolis, ker bodo najbrže v Los Angeles-u sojeni.

Prihod J. R. Carroll-a in Edw. E. Phillips-a, ki sta bila aretirana v Syracuse, N. Y., se bo zavlekel za toliko časa, da bo tamkajšnje sodišče odločilo, ali sta aretirana voditelja primorana iti v Indianapolis ali ne.

John J. McCay, za katerega je bilo zaporno povelje izdano ob istem času kot za druge, še ni bil aretirani. Oblasti imajo menda slabo vest.

Poleg navedenih ne pridejo sem tudi E. A. Clacy in Olaf A. Tveit-moe, San Francisco, Cal. in Ortie E. McManigal, ki se nahaja v ječi v Los Angeles-u.

Nekateri izmed obtožencev so so že dospeli. Voditelji raznih tukajšnjih unij bodo skušali tako urediti, da bodo vsi zatoženci ložirali v enem in istem hotelu. Njih skupno posvetovanje se vrši v ponedeljek.

Najetih imajo več zagovornikov, a glavni zagovornik bo P. H. O'Donnell iz Chicaga, Ill.

NORVEŠKI KAPITAN DOSPEL NA JUŽNI TEČAJ.

Iz Londona prihajajo vesti, da je norveški kapitan R. Amundsen došel na južni tečaj. Tozadevne dokaze namerava v najkrajšem času odposlati na razne znanstvene komisije v pregled.

Norveški državni zbor je poslal svojemu pogumnemu kapitanu čestitko.

Dasi slepar Cook in njegov severni tečaj še nista pozabljena, vendar se splošno veruje Roald Amundsen-u.

Nekako ob istem času kot Amundsen je tudi neki angleški kapitan Scott poročal, da je odkril južni tečaj, a norvežanu se daje prednost.

Kdo je došel na južni tečaj, ako je sploh kateri, bo pokazala prihodnost.

DVELETNA STAVKA KONČANA Z ZMAGO DELAVCEV.

Denver, Colo., 9. marca. Stavka, ki je trajala dve leti, se je končala s popolno zmago štrajkoječih premogarjev. American Fuel Co. je ugodila vsem zahtevam ter podpisala kontrakt za dve leti. Sporazumljenje je doseglo sinoči in danes zjutraj so ga štrajkarji potrdili. Prihodnjo sredo se vrne na delo okrog 300 rudarjev. Ostale delavce bodo zaposlili v teku prihodnjih deset dni.

Glasovnica je bodočnost delavstva.

VELIKE ŽELEZNIŠKE NESREČE.

Ottawa, Canada, 8. marca. — Blizu Ouebec-a sta trčila osebni in tovorni vlak. 6 oseb je bilo ubitih, 8 ranjenih, nekateri izmed njih smrtno.

Osobni vlak je vozil ob času koalizije z hitrostjo 50 milj na uro. Vzrok nesreče je bila slaba progga.

St. Louis, Mo., 8. marca. Uradno se naznanja, da je bilo v železniški nesreči pri New Lebanon-u pet oseb ubitih in 51 ranjenih. Kaj je povzročilo nesrečo, se še ne ve. Oblasti so odredile natančno preiskavo.

Atlanta, Ga., 8. marca. — Osebni vlak C. G. železnice je zavozil v tovorni vlak bližnj Social Circle. Ubiti so štirje črnci, deset je ranjenih.

Enake nesreče se poročajo vsak dan. Kljub vsej njihovi grozoti nas že skoro več ne ganejo, tako vsakdanje so postale. Kako pa tudi ne, saj se živ krst ne zmeni zanje in človeku se zdi, da mora tako biti in da se ne da priti v okom tem brezštevilnim nesrečam. Toda ako primerjamo število nesreč v Z. Dr. z istimi evropskimi državami, najdemo velikansko razliko. Štatistika izkazuje, da so samo lansko leto zahtevale železnice v Z. Dr. okrog 30.000 človeških žrtve.

Strokovnjaki navajajo za vzrok tako številnih nesreč pohlepnost, brezbriznost in samopašnost železniških družb, ki gledajo samo na to, da potegnejo čim večji profit ob koncu leta, za varnost svojih potnikov se ne brigajo.

Sedanja kapitalistična vlada, koje večina članov je sokriva teh nesreč, ker solastuje železnice, se prav nič ne zmeni za te nesreče, marveč brezskrbno-pusti moriti njene državljane.

Da pa se tem škandaloznim razmeram naredi enkrat konec, je socialistična stranka postavila v program točko, ki zahteva podražavljenje železnice. In socialistični kongresnik Berger je že vložil tozadevno resolucijo v zvezinem kongresu.

ZDRUŽENJE ŽELEZNIČARJEV.

San Francisco, 8. marca. — Tajnik organiziranih železniških delavcev na Harrimanovih linijah je na zahtevo lokalne organizacije v San Jose razposlal na vse železničarske unije zapadno od Chicage resolucijo, v kateri se pozivljajo vse omenjene unije za združenje v eno veliko in močno organizacijo.

Kolikor se da do sedaj soditi na podlagi posameznih mnenj, se bo ta ideja realizirala v najkrajšem času; kajti delavci so začeli uvidevati, da strokovne unije po današnjem načinu niso dovolj močne za uspešen boj proti izkoriščevalcem delavstva, temveč da je neobhodno potrebno, da se vse strokovne unije spremene v industrijalne unije, t. j. da ne bo vsaka posamezna stroka, kakor n. pr. kurjači, strojniki, mizarji in drugi, organizirana sama zase, marveč, da bodo vsi delavci ene industrije, na pr. železničarji, premogarji, krojači organizirani v eno unijo, neoziraje se na to, ali si ti kovač, strojnik, kurjač, mizar i. t. d. Vsi delavci, ki so zaposleni pri železniških družbah spadajo v eno industrijo — v železniško, ne glede na to kako delo kdo opravlja. Vse take unije posameznih industrij pa naj bi bile združene vrvovni zvezi. Ako bi na pr. taka vrhovna industrijska zveza napovedala štrajk, bi se noben vlak ne premaknil od New Yorka do San Francisco. Taka organizacija bi bila nepremagljiva in bi lahko klubovala največji kapitalistični trgoglavosti.

Da sedanji sistem unij ne odgovarja zahtevam, so pokazali razni štrajki, ko so posamezne

Zedinjenje socialistov v St. Louis-u.

St. Louis, Mo., 7. marca. — Socialistični frakciji, ki sta obstojala v St. Louisu nad eno leto, sta se združile v eno podružnico socialistične stranke.

Kakor že svoječasnoro poročano, je nastal v soc. organizaciji v St. Louis-u nekako pred enim letom razpor zaradi mestnih volitev. Ena teh frakcij je pripadala k socialistični stranki, druga si je pa nadela ime: "St. Louis-ka socialistična stranka. Člani obeh organizacij pa so v teku enega leta razdvojitve uvideli, da ni kakor ne morejo upati na uspeh, ako bodo ostali še vnaprej razdruženi. Zato so se voditelji obeh frakcij dlje časa posvetovali o načrtu za združenje. Končno so se zjedinih, da se pod novim "char-terjem" ustanovi novo podružnico, kakor je to po drugih večjih mestih. Ker je socialistični življenj v tem mestu zelo močan, je pričakovati najlepših uspehov od združenja.

Železniška družba in davki.

Chicago, Ill. — Postaja železniške družbe "The Chicago & Northwestern" je vredna z drugimi napravami nad 20 milijonov dolarjev, toda naši mestni cenilci so jo cenili iz neznanih vzrokov samo na šest milijonov. Na podlagi te očitne krivične cenitve kompanija tudi davek plačuje.

Človek bi nazadnje nič ne rekel, ako bi bilo vsako posestvo ocenjeno na ta način: Kakor pa dejstva kažejo, so mala posestva, last delavcev in manjših trgovcev, tako visoko ocenjena, da se pokaze očitna goljufija.

Ker se davek razdeli na posamezne posestnike na podlagi mestnega lastnega proračuna ali budget-a, je očitno, da morajo slabo plačani delavci in mali trgovci plačevati toliko višje davke, kolikor velike korporacije premalo plačajo.

Ako bodo Chicažani tudi tako volili kakor "kikajo", potem lahko pričakujejo na pravičnejšo ocenitev v prihodnosti, sicer ne.

Pastor pregnan zaradi socializma.

Hudson, Mich. — Baptistovski pastor A. V. Whipple je bil pregnan iz fare, ker je bil neustrašen zagovornik pravice in socializma.

Whipple je znan daleč naokoli kot izvrsten govornik in navdušen socialist, kar pa njegovim "brumni" verniki niso mogli prenesti, zato so toliko časa ravnali proti njemu, da je bil prisiljen zapustiti vodstvo fare.

Ruvanje proti njemu mu ni vzelo poguma, ravno obratno. Čim bolj so ravnali proti njemu tem odločneje je nastopal in oznanjeval socializem. Tukajšnji socialisti mu stoje zvesto na strani ter ga ob enem priporočajo drugim klubom kot govornika in predavatelja.

Čim "hitrejša" je delavčeva pamet, tem počasnejše so njegove pete.

Naznanilo.

Čitateljem in prijateljem Proletarca po vzhodnih državah naznanjamo, da jih v kratkem obišče sodrug in nas zastopnik **FRANK PODOBOJ,** ki je pooblaščen pobirati naročnino, sprejemati oglase, prodajati knjige i. t. d. Rojakom ga kar najtopleje priporočamo. Najprvo obišče naselbine v Pennsylvaniji. Uprava "Proletarca".

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Abonirani: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske organizacije Jugosl. socialistične Zveze v Ameriki.

Subscription rates: United States and Canada, \$1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries, \$2 a year, \$1 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

Rebeljon — nekdanj in danes.

Ob spominu na pariško komuno.)

V času smo, ko se navidezno mrtva priroda zopet vzbuja in kliče svoje speče sile k novemu življenju. Prirodne sile te dni revoltirajo proti pojemajočim elementom nemile zime; hočejo svobode — bujne življenja, gorkega solca, oplojanja, pomladi. Rebeljon prirode! Pozdravljen nam — kajti kdo se ne veseli vstajajočega življenja v znamenju gorke in zelene pomladi.

Marčevi dnevi pa nas ne spominjajo samo na prevrat prirode. Zgodovina bojevnega proletariata iz potpretekla dobe nudi nam dolga poglavja o rebeljonih — krvavih rebeljonih tlačanih, siromašnih slojev proti zajedajskim in t ranskim tlačilem. Proletarec, delavec se je že od nekdanj — po vsi naravni pravici — zahotelo solca, življenja: prostosti, blagostanja. In zato so rebeljirali.

Jeden največjih rebeljonov na pragu dobe modernega proletariata je bila brez dvoma pariška Komuna, ki se je pričela v marcu leta 1871. Delavstvo v Parizu se je dvignilo z orožjem v rokah proti buržoaznim mogotcem in samosilnikom; s čudovito hrabrostjo in solidarnostjo strmooglavlili so delavci tedanjo pariško vladno, t. j. svobodno delavsko vladno. Komuna je živela le malo časa — komaj dva meseca, vendar pa je bila epohalnega pomena. Pokazala je, kaj zamore storiti združena moč proletariata prepojenega s planomom ene ideje, enotne misli.

Komunariji so se borili z orožjem — z nasiljem proti nasilju; v tistih časih in v tedanjih razmerah je bilo vsako drugo bojeveno sredstvo izključeno. Naj sodimo komunarije kakor hočemo in iz ktere kakoli stališča hočemo, ono ostane pribito za vse večne čase: — bili so junaki. Komunariji so bili junaki prvi dan njih zmage, ko so osvobodili Pariz pred očmi sovražne nemške armade, ki je tiste dni oblegala mesto; bili so junaki ves čas svoje samovlade in padli so kot junaki na barikadah pod kroglijami in bajoneti Thiersovih čet.

"Vive la Commune!" Štirideset let je preteklo odkar je odmeval ta klic na barikadah pariških ulic. Tudi danes vsak čas korakajo močnejši delavske čete po pariških ulicah — toda barikad ni več. Brez malega v vseh mestih po širnem svetu zgrinjajo se čete bojevnega proletariata — ali barikad ni nikjer. Ni pušk, ni topov.

Večji kakor ob času pariške Komune, večji kakor še kedaj na svetu je danes rebeljon delavskega razreda po celem svetu proti kapitalizmu, proti krivičnemu družabnemu redu — toda bojevo orožje delavstva niso davno več barikade, puška ali meč.

Delavec se danes bori z razumom in v govorjeno in s tiskano besedo, z organizacijo in koncem konec z glasovno.

Organizacija je naša barikada! Časopis je naš kanon!

Glasovnica je naša bomba! Delavec se bori, in ker se bori, hoče živeti, dokler more gibati, za svoje ideje — ne pa umreti razen skrajne sile!

Socializem ne potrebuje več oboroženih komunarijev, kateri bi

zanj samo umirali; socializem potrebuje mišljenskih bojnikov in rebeljev, ki bodo zanj delali in živeli. Z gotovostjo smemo reči, da časi krvavih rebeljonov so za nami. Delavec ne bo več prelivaj svoje dragocene krvi, dokler si lahko pomaga z drugim orožjem. Izvzeti so le taki kraji kot je Rusija, kjer delavstvo nima nobenih političnih pravic. Ako kedaj pridejo krvave revolucije med proletariatom in kapitalizmom v Ameriki ali katerikoli drugi državi, kjer imajo delavci politično svobodo, izzvali in povzročili jo bodo edinole kapitalisti in kapitalistične vlade, nikdar ne delavci.

Pariška Komuna — kakor rečeno — ni bila niti senca kolosalnega rebeljona v vrstah proletariata, ki se vrši danes. Pred Komuno se je tresel samo Pariz — danes se trese celi svet, kapitalistični svet. Neštivilne zmage na vseh — 110 socialistov v nemškem parlamentu, čez dva miliona socialističnih glasov v Zd. državah letošnjo jesen — to so samo začetni triumfi, malenkosti.

"Vive la Commune!" — Slava komunarijem! Samo trenutni pogled nazaj ob sočutnem spominu na padle delavske junake na barikadah — Ob spominu na boje, ki so se vršili nekdanj, ob spominu, ki nam ga vsako leto ožive rebeljujoči marčevi dnevi — in potem naprej, naprej!

Slava vam! — ki ste padli, a mi gremo naprej z večjim ognjem, z nepremagljivim orožjem! Namesto klica "Živela Komuna!" glasi se klic današnjega svetovnega rebeljona:

Živel mednarodni socializem!

MEDNARODNI SOCIALIZEM.

"Proletarci vseh dežel, združite se!" Ta klic je bil najmočnejše načelo mladega socializma, ko je bil nastopil svojo zmagoslavno pot. Kajti šele mednarodnost je ustvarila in ustvarja tisto moč, na podlagi katere je nastala svetovna stranka, ki gre z najvišjimi cilji. Buržoazija je tudi kmalu spoznala to silno moč in preklinjala je mednarodnost in njega bojevnike. "Kamnajte brezdomovince!" Toda prav ta buržoazija je bila že davno sama uporabljala v dosegu svojih smotrov mednarodne moči. Kadar gre za dobiček in gospodarske koristi, je meščanstvo vedno mednarodno, ta narodnost trka le tedaj, kadar se boji mednarodno organiziranega proletariata.

Resničnost zadnjega stavka je razvidna z nepobitno jasnostjo iz gospodarskega razvoja zadnjih let. Snujejo se podjetniške organizacije, najprej po strokah, in vse te se združujejo v močnejše osrednje zveze. Slovan, Nemeč, Francoz, Anglež, Žid — naj se gledajo še tako pisano v politiki in naj mesarijo drug drugega po meščanskih listih, kadar gre za dobiček, tedaj se vsa ta pestra družba strne v eno telo, pripravljena klubovati sleherni sili. Živa priča temu so množične akcijske družbe itd. In vsa ta izkoriščevalna gospoda jemlje delavstvu hudo za zlo, ako pada roko slovenski delavec nemškemu tovarišu, angleškemu in tovarišu katerekoli narodnosti v ta namen, da ubijejo složno in skupno zmaja izkoriščajočega kapitalizma. Gospodje izkoriščevalci dobro računajo; mislijo, za nas je tembolje, tem bolj se koljejo delavci med sabo in v tem klanju pozabljajo na boj proti nam. Zategadelj tudi tako ljubozivno negujejo razne versko socialne in narodnjaške organizacije, ki cepijo delavske vrste in jim zmanjšujejo sposobnost za boj proti kapitalizmu.

Ker mi poznamo značaj in pravi namen takih organizacij in ker jih ob vsaki priliki razkrinkamo po zaslužnju, nam očitajo narodno izdajstvo, dasi mora biti vsakomur jasno, da se da reven narod najpreje zaslužiti in izpodrinuti in da mi s tem, da hočemo izboljšati finančno stanje svojega naroda, najbolj pospešujemo narodnost in da smo dosti bolj narodni kot pa naši obrekovalci, ki so narodni samo zaradi osebnega koristolovstva. Sicer jim je njihov narod lanski sneg. Krasno je obrazložil to dejstvo avstrijski sodrug Pernertorfer, ko je pisal: "Narodnost v svoji najvišji obliki je nekaj plemenitega. Narod-

nost pomenja obogatitje človešva. Vsaka kultura je narodna in se pričinja v posameznem ljudstvu." To se pravi, da se moramo boriti za kulturo in omiko ter vsestranski napredek ljudstva, katerega jezik govorimo. — Vsakdo naj pripomre po svojih močeh, da njegov narod napreduje, da se oprošča okov reakcije in tako stopi med človeštvo kot velika družina izobraženih, moderno mislečih ljudi. Vsak narod je del človeštva. In človeštvo bo ozdravelo in zaživelo življenje vsestranskega napredka le tedaj, ako se osvobode posamični narodi slehernega pritiska, ki jih ovira na poti k višji kulturi.

Vsled kapitalizma pa je danes zaprta pot ogromni večini ljudstva do višje kulture. Kako naj delavec skrbi za začetno izobrazbo, ako mu vzame večino časa kapitalizem, v prostem času se pa komur oddahne? Kako naj išče višjih dušnih vrednosti, ako pa se mora trdo boriti za vsakdanji obstanek? Zato pa je boj proti kapitalizmu, ki je najhujši sovražnik kulture in napredka, obenem boj za lastnega naroda koristi.

Boj proti kulturnemu in narodnemu kapitalizmu pa se mora voditi samo mednarodno. Kapitalizem se organizira mednarodno in edino mednarodni proletariati ga bo tresel z zlatega prestola, zgrajega z izkoriščanjem ogromne proletarske armade vsega sveta. Tako dela proletariati z mednarodnim bojem proti kapitalizmu za povzdigo lastnega naroda.

FERRER NEDOLŽEN.

Kot znano, je bil Ferrer, ki je na Španskem ustanovil čez 100 svobodnih šol, ustreljen na temelju klerikalnih denunciacij, da se je baje udeležil revolucije v Barceloni. Sedaj je sama španska vlada priznala, da je bil ustreljen po nedolžnem. Izkazalo se je namreč v 2000 procesih, ki so tekli radi omenjene revolucije, da se Ferrer ni udeležil vstaje prav v nikakem oziru. Konec prejšnjega meseca sta pa najvišje vojaško in pomorsko sodišče in pa vojaški sodnik, ki je bil poverjen z preiskovanjem v Ferrerjevi zadevi, razsodila, da se ima Ferrerjevo premoženje, ob njegovi obsodbi od države zaplajeno, vrniti njegovim dedičem, ker da se je izkazala njegova popolna nedolžnost. Ferrerja so klerikalni vplivi pustili ustreliti torej po nedolžnem, da se je — moglo zapleniti njegovo premoženje, kar danes priznava torej tudi španska vlada. Pravica pride vendar na vse zadnje povsod na dan!

OPEKAR IN SLABOUMNEŽ.

(Parabula.)

Svoj čas je delal neki opekar prav blizu zavoda za slaboumne. Nekega dne se sprehaja neki slaboumnež po vrtu in videč opekarja pridno delati se ustavi pri ograji zraven opekarne ter vpraša:

"Kaj delaš, prijatelj?" "Opeko delam, opeko, saj vidiš ali ne?" je odgovoril klaverno opekar. "Čemu pa bodo opeke?" "Nevem! Kaj me briga." "Čemu izdeluješ potem opeko, ako nimaš namena rabiti jo za gotovo stvar?" "Zakaj? To je vendar moj poklic." "Ampak jaz ne razumem, da ti izdeluješ eno stvar, katere ne boš rabil. Pa če ti ne boš rabil opeke, kdo pa jo bo?" "Kako naj jaz to vem! Jaz je ne morem rabiti." "Ti torej ne veš, čemu boš svojo opeko rabil?" "Ta opeka ni moja, ampak je last mojega gospodarja." "Kako to, ali je nisi ti naredil?" "Seveda sem jo!" "Kako to, da jo potem lastuje tvoj gospodar?" "On pač lastuje vso to pripravo in orodje in sušilnico." "O, o! Ali je on sezidal sušilnico?" "A kaj še! Zidarji pač delajo take stvari!" "Toda tvoj gospodar je gotovo izdelal te modele, ali ne?" "Tudi ne! Taki gospodje kot je moj gospodar sploh ne delajo nič! Te modele je izdelal tesar!" "Zakaj pa jih je naredil?" "Ker je to njegov poklic in moj gospodar mu je delo plačal!" "Potemtakem gospodar — tudi

tebe plača, ko delaš opeke zanj, ali ne?" "Da."

"Kje pa dobi on denar, s katerim te plačuje?" "Opeko prodam!" "Ja, kako vendar to, saj si ti naredil opeko, katero on prodaja?"

"Seveda." "Tako, tako! Ali ne misliš, da bi bilo bolje za te, da prideš tu notri k nam?"

Opekar ni odgovoril na to vprašanje; molče je nadaljeval delo. Toda radovedni slaboumnež ni odšel; kmalu se je pogovor z novo začel:

"Kako dolgo že delaš te opeke?" "Od septembra." "In kako dolgo jih boš še delal?"

"Do aprila ali maja." To je nekako osem mesecev, kaj ne. — Toda zakaj boš nehal potem in ali ti gospodar plača zadosti za celo leto?"

"Kaj še! Plača mi samo toliko, da živim od danes do jutri! Pomisli: stanovanje in trikrat jesti na dan in skoro ves zaslužek gre."

"Toda, zakaj pa vendar nehal delati, ako ne moreš živeti brez dela?" "Ker moram, ker mi gospodar ne da več dela. Do maja bo namreč toliko opeke narejene, da jo gospodar ne bo mogel prodati!"

"Da bo preveč opeke, ti misliš, kaj ne?" "Da."

"Kaj se bo zgodilo s teboj potem?" "Še sam ne vem! Ako ne bom mogel dobiti drugega dela, bom moral zapustiti stanovanje in se potikati po luknjah in stradati."

"Čudno, čudno! Zakaj sedaj tako hitro delaš? Delaj bolj počasi in boš imel vedno delo!"

"Prehitro delam, praviš, a gospodar vedno kriči, da še prepočasni delam in da me spodi od dela, ako ne bom hitreje delal!"

"Jaz te ne razumem! — Pusti delo in pridi tu notri k meni!" "Si pač revček, je mrmral opekar in delal. Toda slaboumnež je kljub temu nadalje vpraševal:

"Koliko časa te ne bo tukaj?" "O, — tri do štiri mesece! In gospodar me morda potem vzame nazaj na delo."

"Zakaj boš pa prišel nazaj k takemu slabemu gospodarju? Saj menda vendar nisi gospodarjeva lastnina?"

"Seveda nisem! Kaj pa vendar misliš, saj nisem suženj!" "Kaj pa je to: suženj?"

"O, to je tak človek, ki prav težko dela, za to delo ne dobi drugega kot hrano in stanovanje in obleko!"

"Po tem takem si pa ti še na slabšem kot suženj; ti še stanovanje in jedi nimaš vedno!"

"Kaj! Jaz suženj! Ali se ti sanja? Jaz sem svoboden ameriški državljan!"

"A kljub temu je najbolje zate, da prideš tu notri! Toda, čakaj! Še nekaj bi te rad vprašal: Za koliko bo pa gospodar prodal tisto-le opeko?"

"Za kakih \$500!" "Koliko časa si jo pa delal?" "Približno deset tednov!"

"Koliko ti je pa ta gospodar plačal v tem času za to težko delo?"

"On mi plača \$1.75 na dan, to je \$10.20 na teden."

"\$102.00 v desetih tednih, kaj ne! Ha, ha, ha, ho, ho, ho."

"Jaz ne vidim nobene šale na tem. Osel neumni čemu se smejiš. (Pri teh besedah si je obrisal pot s čela.)"

"Naj bo že kakor hoče, ti moraš priti tu sem notri in amen! ha, ha, ha!"

Razno.

KONEC ŠTRAJKA TEKSTILNIH DELAVCEV?

Boston, 9. marca. — Vsa znamenja kažejo, da se štrajk tkalcev v Lawrence, Mass., ki je trajal nekako dva meseca, približuje koncu in sicer z povoljno zmago za štrajkarje. Danes se je vršila tu konferenca med voditelji stavke, zastopniki volnenga trusta in zastopniki vlade, ki hoče svoj greh izbristati s tem, da dela z vsemi silami na to, da se štrajk čim preje poravna. Sier se do sedaj še ni nič pozitivnega sklenilo, a gotovo je, da je trust voljan zvišati plače svo-

jim delavcem 5—15%. Sploh je opaziti, da se je trmoglavost American Woolen Co. spremenila, kakor hitro je oidek, ki je zasliševal zastopnike štrajkarjev v Washingtonu, sklenil priporočiti kongresno preiskavo delavskih razmer pri omenjenem trustu.

Taft v Chicagu.

Predsednik Taft je prišel zadnji teden v Chicagu pobijati Rooseveltove izjave ter na klim pribijati njegove nazore, češ, da je prijatelj Roosevelt v zmoti in zato ni priporočljiv za zopetnega predsednika. Pri tem pa seveda vodo na svoj mlin napeljava. Predsedništvo mora biti salamensko prijetna služba, čeprav pravijo, da je predsednik suženj vseh. — Taft in Roosevelt imata izkušnje, zato pa silita nazaj v to "suženjstvo".

Država Pa. v popolni oblasti kapitalizma.

New Castle, Pa. Po zakonih te države imajo privatne korporacije ravno toliko moči kot občine. To se je pokazalo v jasni luči, ko je tukajšnja socialistična administracija hotela prisiliti Bell Telephone družbo, da bi ista napeljala žice pod zemljo po konduktih, katere je mesto nalašč zato zgradilo pred nekaj leti s \$65.000 stroškov.

Da pa bo uprava pokazala vseeno svojo moč, je odredila, da mora omenjena družba odstraniti vse telefonično omrežje in naprave iz mestne hiše ter odstraniti ves policijski alarmni sistem. Na mestu tega bo pa Independent Telephone Co. razširila svoje omrežje. Mesto je tudi ostale meščane pozvalo, da dajo slovo Bell družbi in vzamejo Independent. Sedaj trdovratno družbo obžaluje, svojo trmo.

17 rudarjev žrtev eksplozije.

Merwill, B. C. (Canada), 8. marca. — V Diamond Vale Collieries prvogokopih se je pripetila eksplozija, ki je zahtevala sedemnajst življenj. Do sedaj so prinesli na površje sedem trupel. O drugih desetih ni nobenega sledu. Delo rešilnega močnja je zelo otežkočeno, ker je v rudniku ne- navadno veliko plina.

Štrajkujoči izdelovalci gumbov za zvezino preiskavo.

Muscantine, Ia. Podpredsednik American Federation of Labor J. Mitchell je imel te dni tu govor v prilog štrajkujočih izdelovalcev gumbov, ki so že šest mesecev na štrajku. Mitchell je svetoval voditeljem, da naj se obrnejo na zvezino vladno za kongresno preiskavo svojega štrajka.

Nepričakovan napredek socialistov v Seattle-u.

Seattle, Wash., 8. marca. — Kakor izid zadnjih občinskih volitev kaže, so socialisti v zadnjem letu napredovali za nad 400%. Socialistični kandidat za korporacijskega komisarja dr. E. J. Brown je dobil 27.157 glasov, njegov zmagujoči nasprotnik je pa dobil 34.106 glasov; toraj samo za 7.056 glasov razlike. Med socialističnimi kandidati je dobil najmanj glasov C. L. Jacobs, kandidat za aldermana, namreč 18.882. Socialisti smatrajo število teh glasov za število zavednih socialistov v Seattle.

Za župana je izvoljen demokrat Cotteril nad republikaneem H. Gill-om.

Seattle-ski socialisti smatrajo navedeni uspeh za veliko zmago. Volilni boj se bo takoj nadaljeval z razpečevanjem socialističnih brošur in časopisov. Ako bo stranka tudi v bodoče tako napredovala, s sigurnostjo lahko računamo na popolno zmago pri prihodnjih volitvah.

Mutte, Mnt., ima socialističnega policijskega sodnika. Pred kratkem so pripeljali predenj delavca, ki je bil obtožen "postopstva". Sodnik stopi pred obtoženca ter pravi: "Brat, pokaži mi svoj dlan!" Delavec to stori. Sodnik videč žuljavo in izdelano roko pravi: "Ti postopač? To ni mogoče! Tvoje roke pričajo, da ti nisi samo zase delal, marveč še za več drugih. Tvoje roke so torej najboljše pričje da nisi postopač, zato si oproščem." Kapitalistično časopisje je obsojalo sodnika, češ, da socialisti niso pravični!

Poročila iz nasebin.

Cleveland, O., 6. marca. — Dne 17. marca priredi slov. soc. klub veliko veselico v Kogojevi dvorani. Med drugimi točkami je na dnevnem redu tudi igra "Bratova Osveta", katero je spisal sodrug Zavertnik. S to veselico hočemo slov. socialisti praznovati spomin na Pariško Komuno in sicer prikrvat v zgodovini te naše nasebine. Pričakovati je, da se bodo rojaki v velikem številu vdeležili te veselice, ker bo gotovo nekaj znamenitega.

Pariška Komuna, poklican življenje 28. marca, 1871, je gotovo eden najznamenitejših zgodovinskih dogodkov devetnajstega stoletja. Bil je to prvi poskus bednega proletariata ustanoviti si svojo, t. j. delavsko vladno. Dva meseca je obstajala ta uprava, na kar se je kapitalistični francoski vladi posrečilo, s kruto silo premagati pariške delavce in uničiti njih vladno. Več kakor 30.000 delavcev je izgubilo svoje življenje, boreč se na barikadah po ulicah mesta Pariza za svobodo, jednako in bratstvo. Triumfirala je buržoazija nad delavstvom, ali velikih idej, za katere so se borili, ni vničila. Boj, katerega so bili pariški delavci, je bil boj dveh razredov človeške družbe: izkoriščevalcev in izkoriščanih, kateri se nadaljuje z vedno hujšo silo, dasiravno v drugi obliki. Velik premagarski štrajk v Angliji in štrajk tekstilnih delavcev v Lawrence, Mass., je zato najboljši dokaz. Morebiti da zopet triumfirajo kapitalizem, mogoče, da bodo sestradani delavci odšli nazaj na delo pod pogoji, katere jim bodo postavili kapitalisti, ali konec tega razrednega boja ne boje prej, dokler se ne zruši trkla zgradba kapitalističnega sistema v človeški družbi. Zaman je streljanje na štrajkujoče delavce, zaman pretepanje delavskih žen in otrok, zaman je zapiranje v ječe delavske voditelje.

Prihodnost spada le socializmu M. Petrovič.

East Palestine, Ohio, 29. febr.

— Prejmite nekoliko poročila iz naše male nasebine:

Dela se tu po navadi stalno že več let; a delo ni bogve koliko prida. Premog je nizek in tudi vode ne manjka.

Do sedaj se je delalo le s "pikom", a pred kratkem so uvedli en električni stroj za poskušnjo. Ne vemo še, ali jih nameravajo še več dobiti ali pa mislijo še tega odstraniti. Da stroji niso delavcem v korist, menda ni treba še posebej povdarjati.

Tukaj je samo en rov in je last State Line Coal Co. V tem rovu so tudi Slovenci zaposleni. Je sicer še en rov, a nam je malo znan.

Delo se tu težko dobi, ker ni posebno veliko industrije. Poleg rudnika je tudi par majhnih tovarnic, kjer so zaposleni samo Angleži; a vse tovarne sedaj počivajo. Vse je nekako tiho in poparjeno; ne vem ali vsled sedanjega hudega mraza ali pa od velike vročine lanskega leta, ali pa od suše (alkoholne), ki smo jo imeli in katera je nam Slovincem delala toliko preglatvice; kajti mi Slovinci iz dna duše sovražimo tiste apostole, ki nam pridigujejo, da naj "to nedolžno" pijemo.

Naše mesto so imeli v rokah "suhi" fanatiki petnajst let. Pred tremi leti so pa posušili kar cel okraj (Columbiana County). Lansko jesen so pa zopet "mokri" prodrli, toda naše mesto je še vedno suho, kot da bi bilo zakletu. Govornikov je bilo veliko za vsako stranko. Vsak izmed njih je trdil svoje, a naposled so pa "suhi" zopet zmagali v našem mestu. Toda: "kranjska kri, nikjer ne fal!" pa tudi pri nas ne. Mi Slovinci kljub vsem zaprekam izpraznimo kak sodček tupatam, tistega, saj veste, rumenocvetočega; seveda v kakem tihem in varnem zakotju. Tako preživimo marsikatero uro v družbi svojih prijateljev. Za vse prepovedi se ne brigamo dosti in tudi za tiste rojake, ki bi radi napravili prepir med nami — no, sicer pa ni vredno, da bi pisal.

Želoč vsem obilega vspeha in pravega napredka, ostajam s soc. pozdravom. — Joseph Hafner, P. O. Box 158.

Marjanam vam, da je delavski... Natanjnam vam, da je delavski... Natanjnam vam, da je delavski...

Pri tukajšnji American Steel Wire Co. delajo delavci 3 do 4 dni na teden po deset oziroma 12 ur na dan in zaslužijo \$1.75, meci en dolar in petinsedemdeset centov. Ako bodo delali samo osem ur bodo zaslužili samo \$1.40, ali od \$4.20 do \$5.60 na teden.

O ja, tudi jaz se strinjam z osemurnim delavnikom, a se ne strinjam s tem, da bi se nam plača znižala. To se nikakor ne more imenovati izboljšanje, marveč ravno obratno. Osemurno delo in svibanje plač! To kar se more imenovati izboljšanje.

Delavecem ne svetujem hoditi sem za delom, ako se bodo razmere izboljšale bom že poročal. Letošnje leto je za nas delavce zelo važno zaradi volitev. Spomladaj se vršijo volitve za mestni zastop v jeseni so pa predsedniške volitve. Zatorej delavci vsi na krov! Primitve in roke orožje v podobi svinčnika in volilnega listka! Na vas samih je ležee, ako hočete izboljšati svojo bodo.

Strmo glavam sedanji gnili in krivični družabni red! Pomagajte sebi in svojim otrokom do boljše bodočnosti! Volite soglasno socialistični tiket, na katerem so možje iz delavskih vrst, ki poznajo gorje in bedo trpina delavca. Streznite se, zavajete se in otrešite se jarma suženjstva! S socialističnim pozdravom. — S. Pžšek.

De Pue, Ill., 2. marca. Vsekako je potrebno, da zopet poročamo kaj iz naše male naselbine:

Delamo tukaj še precej stalno, skoravno imamo tu samo eno tovarno, ki je last M. P. C. Co., to da naše delo je zelo težavno in poleg tega delamo po 12 ur na dan, istotako ob nedeljah. Za celih 12 ur na dan pa dobimo \$2.10. Kaj mislite vi, sodelavci, ki morate delati danazadnem tako dolge ure, kaj bo tega konec? Ali bi ne zadostovalo osemurno delo za vsakega delavca? Toda kaj hočemo! Poglejmo samo v Lawrence, Mass., kaj tam počenja kapitalistična druhal! Kako neusmiljeno preganja uboge delavce, ki zahtevajo samo nekoliko izboljšanja za svoj nad vse beden položaj, ta izkoriščevalna družba!

Tako bi se tudi pri nas godilo, ako bi hoteli izboljšati svoje bedno stanje, kajti med nami je večina delavcev nezavedna in noče izprevideti, da bi se lahko sama pomagala, ako bi le hotela. Ko bi se naši rojaki zanimali bolj za napredne in prave delavske liste, iz katerih bi se poučili, kako krivico delajo sami in drugim sodelavcem in kako lahko bi si sami preskrbeli dosti boljše kos kruha z dosti manjšim trudom. Toda tudi med našimi rojaki se jih dobi dosti, katerim ni mogoče dopovedati kako potreben je dober list za delavca. Na tem mestu naj omenim en slučaj: Tukaj dela več rojakov nezavednežev. Ko sem v nedeljo čital v "Proletarecu" o napredku delavcev v Avstraliji in ko sem ga prečital sem ga ponudil nekemu rojaku, češ, da naj prečita in bo videl kaj zavedno delavstvo lahko doseže. Kakor hitro je videl, da je "Proletarec" so. list, ga je takoj položil na stol in odšel ter se ni upal več v mojo bližino rekoč: "Ta je že ves lerdman, ker čita socialističen list". Revež pa ne ve, da se socialisti ne brigajo za njegovo vero, pa naj bo taka ali taka. Ako pa "Proletarec" večinski kakega duhovnika malo pokrtači, je pa to gotovo zaslužil, ker je grešil zo-

per koristi delavcev. In kadar se godi delavcem krivica bodisi od tega ali onega, duhovnika ali kapitalista, je dolžnost pravega delavskega lista, da delavca brani. Saj je tako vse zoper delavca, ako bi pa se delavski listi ne pisali proti izkoriščevanju, kam bi pa prišli.

Pozdrav vsem zavednim delavcem!

M. O.

Chicago, Ill. — 3. marca. Soc. klub, št. 52, severna stran Chicago, se je meseca decembra reorganiziral z namenom vzbuditi v bližini živeče Slovence ter jih pripraviti za potrebno politično delo; toda zaman.

Kot tajnik omenjenega kluba sem sklical trikrat sejo v mesecu januarju, a na sejo so prišli vedno samo trije sodrugi. Vsaled tega je bilo očevidno, da je vsak poskus za enkrat brezuspešen; zato sem izročil tajniku J. S. Z. klubovo flagajo in drugo imetje, da ga hrani. V slučaju pa, da bi se razmere spremenile in bi se pokazalo več zanimanja za socializem in organizacijo in bi se omenjeni klub obnovil, dobijo njegovi člani vse to nazaj. Tajnik Zveze namreč ima: tajniško knjigo in zapisnik, 12 knjižic, dva dol. v gotovini in 12 znamk soc. stranke in sedem izvanrednih znamk, od katerih so tri plačane in jih omenjeni sodrugi lahko dobe na navedenem kraju.

Sodrugi, ki hočejo ostati pri soc. stranki, naj se oglasijo na zapadni strani pri klubu št. 1, J. S. Z., kojega seje se vrše vsako četrto soboto v mesecu v dvorani sodr. Soukupá, vogal W. 26th in Avers Ave. — Pojasnila se lahko dobe tudi pri tajniku Fr. Podlipce-u, 604 Curtis St. Toliko v pojasnilo.

S soc. pozdravom. Jos. Snój, ekstajnik kluba št. 52.

Oglesby, Ill. — Da tudi pri nas nismo na socializem pozabili kaže to, da imamo svoj socialistični klub, kakor vam znano. Člane omenjenega kluba št. 39, J. S. Z. pa prosim, da bi se v obilnem številu udeležili seje, ki se bo vršila 17. marca in na kateri imamo rešiti dosti važnih stvari. Obenem pozivljam člane, da bi malo poagitali za socializem in vsak enega novega člana pripeljali na sejo ter se tako skupno organizirani pripravili na jesenske volitve.

Ko sem se vdeležil seje Jugosl. soc. kluba v La Salle, Ill., sem bil prav iznenaden, ko sem videl v kako obilnem številu so se člani vdeležili seje. Sodrugi in sočlani na Oglesby, posnemajmo jih! Zavedajmo se svoje dolžnosti ako hočemo, da bo tudi za nas začela vzhajati zarja kakor sodrugom v Nemčiji. Tudi oni niso tako sijajno zmagali brez truda, brez dela in žrtev. Oni so imeli še dosti težje stališče, še dosti bolj trnjevo pot a vse so premagali; zato so danes ponosni na svoje veliko delo. Zatorej sodrugi, na delo!

S soc. pozdravom. — H. Alauf.

Milwaukee, Wis. 4. marca, 1912. Po naključju mi pade v roke list "Ave Maria". Izdajajo ga "Slovenski Frančiškani". Ker pa še nisem vedel, da imamo tudi v Ameriki že kakšne slove. menihe, sem list površno pregledal. Kar mi padejo oči na članek: "Bombe in naše delavsko vprašanje". V tem članku pisatelj vprašuje: "Ali vam že bije v prsih — ne rečem katoliško verno — rečem samo — oloveško čuteče srce?" Prijatelji slovenski "menihi"! Vprašajte najprej sami sebe: "Vam šeli bije v prsih srce — vsaj malo — za resnico in pravico?" Vi zvrčate slučaj bratov Mc Namara in jih zaveznikov na socialistično stranko, čeravno sami veste, da niti eden izem te bande ni in nikdar še ni bil socialist. Pa recimo, da bi bili vsi ti res socialisti, potem pa se vprašajmo: Kdo pa je pravzaprav kriv vsega tega nasilja? Kdo drugi, kot današnji gnili kapitalistični sistem, kojega zvesti hlapeč ste tudi vi slovenski menihi! Kristus nas je učil: "Ljubite se med seboj, kajti pred Bogom smo vsi jednaki". In ravno to je cilj, kojega socialistična stranka zasleduje in kojega vi, takozvani Kristusovi namestniki tako divje zatirate. A ne bom se spuščal v nadaljno polemiko, kajti stvar je premalenkostna — pre-

neumna. Spomnim vas samo še, kar je napisal svoj čas neki slov. list, da v Amerike pridejo le duhovniki, koji so v starem kraju odnesli pete pravici in mislim, da so pri tem všteti nekateri slovenski "nunciji."

Nadalje sem našel v listu tudi poziv na slovske mladeniče, koji bi tudi hoteli postati menihi. Spomnim naj vas tukaj na stransko grozodejstva v samostanu Čenstohonskem na Poljskem, v Zatičini in mnogo, mnogo drugih krajih, kjer so menihi — Božji namestniki pobijali, prepešovali, oropali svetnike, — da, celo Mater Božjo vseh dragocenosti, koje so skupaj z nosili prevarani verniki. Povem vam, da mi slovenski mladeniči smo prišli v Ameriko z namenom postati dobri in pošteni državljani svobodne države — in to bomo prej dosegli v socialistični stranki, kakor pa za razbojniškim — krvavim zidovjem samostanskim.

Joseph Kopušar.

Chisholm, Minn. — Poročati vam hočem nekoliko o tukajšnjem političnem klubu, kojega član sem bil tudi jaz od začetka. Kmalu sem pa uvidel, da ima ta klub namen voditi ljudi za nos. To trditev hočem tudi pojasniti. V prvem letu klubovega obstoja smo imeli občinske volitve. Tisto nedeljo pred volitvami so člani kluba določili, katero stranko naj Slovani volijo, da bo zanje najboljša. Do ta je bilo vse v redu. Na dan volitev smo pa videli voditelje istega Jugoslav. političnega kluba agitirati ravno za nasprotno stranko, katero so pred nekaj dni črtili vpricho klubovih članov.

Tako se je naša politična organizacija javno blamirala s svojo klavernostjo in Slovani so se oprali v blatni luži in vse to zaradi voditeljev kluba.

Pri zborovanju pol. kluba 3. marca se je govorilo o vzrokih zakaj se naši trgovci bolj ne zanimajo za ta klub, dasi je bila njih dolžnost pomagati delavcem do boljšega življenja, katerega se lahko pribori potom politike. Kakor se je pa pokazalo vodijo trgovci čisto svojo politiko neoziraje se na številno delavstvo, od katerega pravzaprav živijo in kateremu bi morali v zahvalo pomagati. Oni pač mislijo, da delavce ne sme imeti drugje pravice kot pri glažu in v rudniku!

Poleg vsega tega pa želimo odgovora tudi na vprašanje, zakaj voditelji Chisholmskega političnega kluba zabranjujejo brati političen list. Ali res mislite, da smo mi delavci vaša živina, katero boste prodali danes temu jutri drugemu? Kakšni politiki ste vi? Ali imate slabo vest, da prepovedujete brati edini pravi delavski list "Proletarec". Vi pač veste, da ta list ne pardonira nobenega izkoriščevalca, marveč vsakega po zaslužju oklesti. Dalje se bojte, da bi se naši rojaki spametovali ter obračunali z vami, kakor ste že zdavnaj zaslužili. Mi vse to dobro vemo! Ne smete misliti, da smo še vedno tako zabiti! Ptiča poznamo po petju, človeka pa po delu. Vedite, da so časi tlače in suženjstva minuli!

Ti politikarji so se pokazali v prvi luči tudi pri cenitvi. Tako krivična ocena premoženja se mora vsakemu človeku gabiti. K sklepu naj naznamim, da ima Jugoslav. soc. klub ustanovljeno čitalnico, knjižnico z raznovrstnimi knjigami. Rojake uljudno vabimo, da se knjižnice v kar največjem številu poslužujejo. "Delavci, združimo se! Mi ne moremo ničesar izgubiti razven venig, v katere smo vkljeni." S pozdravom — Anton Mahne.

Franklin, — Cgh., Pa. Na redni mesečni seji soc. kluba, št. 5, je bil izvoljen sodr. Frank Pavlovčič za zastopnika pri skupnih sejah soc. stranke v Cambria County.

V Conemaugh nameravajo Angliži ustanoviti soc. klub v najkrajši dobi. Sliši se, da v Conemaugh dobimo držav revisorja. Blagajniške knjige neke zveze niso O. K. Tako je, ali vse rdeče, ali vse črno. — Slovaški zavedni delavci so ustanovili soc. klub z 13. sodrugi. Ustanovna seja se je vršila v Slov. izobr. domu v Franklinu.

Kandidatje soc. stranke Cambria County: Sod. W. Griffith — County committee; Sod. A. Hammerston in S. A. Nelson, zastopnika za drugi legislativni district. Sod. H. M. Shaver — Johnston za prvi legislativni district. Sod. Samuel McMillan za senatorja v glavni assembl. Sod. W. Welsh in T. P. Clark, delegata za državno konvencijo. Okrožnice se razpošjejo na vse krajevne klube v Cambria County v potrdilo. Iste naj se vzamejo na znanje in potrjene vrnejo na dostojno mesto.

Poročevalce.

"MOŽ Z BATOM" DOMA.

Dragi čitatelji! Gotovo ste že mislili, da sem zmrazil kje gori sibirski Minnesoti in mogoče je že kateri izmed vas kak "očenáš" zmolil ali celo "grevengo", obudil nad mojo "grešno" dušo, a vedite, da se po tritenskem potovanju počutim bolj kot kdaj prej, kako pa tudi ne; le pogledite moj rekord. V zadnjem času prihaja toliko naročil, da jih vsa ameriška hitrost ni v stanu izvršiti in ako bo što tako naprej, si bom moral "prišelati" letalni stroj s Francoskega. Potem se bo kolega Lojze šele pridušal, potem. Po vsakem mojem uspehu ima on štirinajst dni prav tistega vel'kega ljubljanskega moralnega mačka. No, no; sicer pa Lojze tak kmalu postane socialist. Na to bi se lahko prikršil. Ko dobim tistega tavelkega ptiča tam iz francoskega in ko bo Proletarec povečan in "portfelj" končan, bom pa Proletarčeve naročnike prenašal za kratek čas; zatorej na delo!

TISKOVNI FOND.

Table listing names and amounts for the printing fund, including Fr. Eltz, Newhouse, Utah, Ant. Končan, Waukegan, Illinois, John Gantar, Waukegan, Illinois, Frank Brenee, Ben Bozavičar, Livingston, Illinois, Jos. Kunčič, Collinwood, Ohio, Fr. Kaučič, Dunlo, Pa., Fr. Hiti, Joe Jenčič, Mineral, Kan., J. Gornik, Cleveland, O., Ant. Livk, Kewaunee, Ill., A. Lach, McGunje, Colo., John Samec, Bingham, Jos. Radišek, Frank Linič, Milwaukee, Wis., nabrano na zaroki sodruga John Budaya in sodruginje Dragice Marakovič, A. Kasha, Johnston, Ill., J. Gornik, Maryville, Ill., Stone City, Kans., Nabrano na veselici družstva "Sokol", št. 21. S. D. P. Z. Darovali so:

Table listing names and amounts for the printing fund, including Viktor Haece, Frank Slabko, Jos. Cukjati, Alois Kovač, Alois Zupančič, Martin Zajbec, Peter Prezel, Ant. Cuder, Jos. Jenčič, Ant. Belak, John Poderžaj, Mik Mihev, John Mekuš, Frank Zupančič, Math Kuder, John Krane, Roch. Božičnik, Adam Kune, John Funkej, Jos. Arbanus, Alois Podergaj, F. S., najdeno, F. G., Joe Šusterčič, Johnstown, Pa., Fr. Šusteršič, Fr. Polanc, John Vidmar, Conemaugh, Pa., Nabrano na skupni veselici od društev v Franklin-Bo., Pa., dne 20. feb. 1912, Pueblo Colo., Jos. Hočevar, Jak Henigsmann, Pet. Kavšek, Fr. Stupar, Al. Erčul, D. Pogorelec, C. Batista, J. Pogorelec, J. Mišica, John Gorišek, Oglesby, Ill., Fr. Alouf, Oglesby, Ill., M. Požek, Joliet, Ill., Fr. Hostnik, E. Palestine, Ohio, Kenosha, Wis., Alojzij Blažič nabral pri družbi, ki se zaveda, da je soc. časopisje za probujanje delavcev potrebno, Frank Lebar, Livingston, Ill., Skupaj \$441.67

Stranka

Za West Mineral, Kansas. Naznanja se vsem članom kluba št. 31, J. S. Z. v West Mineral, da se od sedaj naprej vršijo klubove seje v East Mineral v dvorani št. 6, pri sodrugu Fr. Galle-tu. John Goršek, tajnik.

Za La Salle, Ill. Na zadnji seji slov. soc. kluba št. 4, J. S. Z. je bil izvoljen sledeči odbor: John Rogelj, tajnik; Fr. Dernač, zapisnikar; Joe Rogelj, organizator. Opozorjam vse sodruge, da se bolj redno udeležujejo seji. S soc. pozdravom. — John Rogelj, tajnik.

Lsitnica uredništva. * Livingston, Ill. Fr. L. Vaših vzrokov ne moremo priobčiti pri najboljši volji; naš list je presesen. Zdravi! * Dopisi, ki niso prišli v tej

številki na vrsto, pridejo na vrsto prihodnjič. Ali že imate prvi državljanski papir? Ako ne, pojdite precej jutri ponj! Ako ga imate, vzemite kakor hitro mogoče drugega. Delavec brez volilne pravice, je čolnar brez vesla. Kdor bi lahko volil in ne voli, je zločinec, ker je kriv, da drugi trpe zaradi njega.

Vse oči obrnjene na Milwaukee. Ako se zanimate za napredek človeštva pazite na Milwaukee, kjer socialisti kontrolirajo mesto in county in vršijo veliko delo. To pa najlažje storite, ako se naročite na "Milwaukee Leader", nov. soc. dnevnik. Leader je izvrsten in metropolitni časopis, ki prinaša vse novice, največ pozornosti pa posveča delavskim interesom. Naročnina za celo leto znaša \$3.00, 25c na mesec. — Naslov: The Milwaukee Leader, Milwaukee, Wis.

Ako hočete res dobro in po meri narejeno OBLEKO obrnite se na rojaka: Kirchgessler & Ermenc ki tudi popravljata, čistita, peglata in barvata obleke. Vsako delo jamčeno. Slovenci in Hrvatje, podpirajte domače podjetje. 291 Grove St., Milwaukee, Wis.

FOTOGRAF L. HAGENDORFF ima znižane cene za POROČNE in BIRMANSKE slike. 173 Reed St. MILWAUKEE, WIS.

SLOVENSKI SALOON LOUIS BEWETZ, 189, 1st ave., Milwaukee, Wis. Izborna pijača, izvrstna postrežba. Vsakdo uljudno sprejet. Milwaukee, Wis.

Sodrug LOUIS BERGANT 257 — 1st Avenue priporoča Slovincem in Hrvatom svojo dobro založeni SALOON. ZA MILWAUKEE, WIS. WM. BLOEDORN priporoča Slovincem HARMONIE HALL-O Vogel 1st Ave. in Mineral Street.

Milwaukee — Wisconsin Borchardt Bros. Krojačnica, zaloga oblek in druge moške oprave. 347—349 GROVE STREET.

Kadar pridete na 1st Avenue, ne pozabite obiskati saloon IG. KUŠLJANA 229—1st Ave. MILWAUKEE, WIS.

POZOR BRATJE SLOVENCII! Ali že veste kje je dobiti najboljše mes po najnižji ceni? — Gotovo v novi prvi Slovenski moderno urejeni mesnici Ferko Bros., 270—1st Ave. in Park St. Tu se dobijo najokusnejše sveže in prekajene KRANJSKE KLOBASE, kakor tudi jetrne in krvave domačega izdelka ter najokusnejše PREKAJENO MESO; vse po najnižjih cenah. Pridite in prepričajte se sami o naših cenah kakor tudi o kakovosti našega blaga. NIZKE CENE IN DOBRA POSTREŽBA je naše geslo. Ne pozabite nas torej obiskati v naši novi mesnici v Jos. Tratnikovem poslopu. MILWAUKEE, WIS. Telefon: South 3518.

VSA TISKARSKA DELA izvrauje točno v vseh jezikih Jugoslovanska zadružna Tiskarna naslov: CO-OPERATIVE PRINTERY 1830 So Centre ave. Chicago, Ill. Tiskovine za društva, pismen papir, kuverte, vstopnice, programi, pozivi, letaki, potrdila, pravila, članske knjižice, vizitnice itd., se izvršujejo hitro in solidno. Pri vnanjih naročilih naj se vedno navede kakovost tiskovin, da vemo poročati ceno. Uprašajte vedno preje za cene predno naročate drugje. Naše cene so zmerne.

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno

16. januarja 1892.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 489, Frontenac, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIČAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
JULIJ BOGNAR, Box 6, Breezy Hill, Mulberry, Kans.

MATI.

Socialen roman v dveh delih.
Spisal Maxim Gorkij.

(Dalje.)

— In bogatini? In isti, ki za njimi stoji? Ali imajo ti prav? Malorus se je prijel za glavo, vihal si brke in je dolgo in priprosto govoril o življenju in o ljudeh. Ampak vselej je govoril tako, kakor da so krivi sploh vsi ljudje in to Nikolaju ni bilo po godu. Stisnil je tolste ustni, odkimal živahno z glavo, nezaupno dejal, da ni tako in nezadovoljen odšel.

Enkrat je dejal:
— Ne, krivci morajo biti... in tudi so: Rečem ti — precrati moramo vse življenje kakor plevaljnato polje... brez usmiljenja!

— Tako je nekoč govoril Isaj o vas! — je pripomnila mati.

— Isaj? — je vprašal Vjesovščikov in obmolknil.

— Ta hudoba! Povsod voha in izprašuje... tudi po naši ulici je hodil in kukal skozi okna... — Kukal! — je ponovil Nikolaj.

Mati je že ležala v postelji in ni videla njegovega obraza. A razumela je, da se je po nepotrebnem oglašila, zakaj Andrej je takoj popravljal:

— Naj hodi in naj kuka! Obilo prostega časa ima, pa se spreha-ja...

— Ne, ne, počakaj! — je zamolklo dejal Nikolaj. — Torej je on kriv?

— Česa? — je naglo vprašal Malorus. — Svoje gluposti?

A Vjesovščikov mu ni odgovoril in je šel.
Malorus je medlo in utrujeno hodil po izbi semintja in šaral s svojimi tenki nogami. Čevlje je zmerom sezval, da ni ropotal in motil Vlasovke. A ona ni zapala in po odhodu Nikolaja je nemirno dejala:

— Bojim se ga! Kakor pregna-na peč je: ne greje, ampak žge...

— Da-a!... — je zategnjeno odgovoril Andrej. — Hud fant je. O Isaku nikar ne govorite ž njim... ta Isaj v resnici vohuni... in prejema za to denar!

— Nič čudnega! Njegov kum je orožnik! — je pripomnila mati.

— Bojim se, da ga Nikolaj ubije! — je dejal Malorus. — Glejte, kakšna čuvstva so vzgojili zapovedniki našega življenja v podložnih ljudeh! Če taki ljudje kot Nikolaj občutijo svojo sramoto in če jih mineva potrpljenje... kaj bo iz tega? Kri bo brizgala kvišku, da se zemlja speni v njej kakor mlo... — Strašno je, Andrijuša! — je tiho vzkliknila mati.

— Kdor muhe požira, bljuje! — je po kratkem molku dejal Andrej. — In glejte, mameca, vsako kapljico njihove krvi so že vnaprej oprala cela jezera ljudskih solz.

Nenadoma se je potihno nasmejal in dostavil:

— Resnično je... a žalostno! Nekoč na praznik je mati prišla iz brajnarije, odprla duri in obstala na pragu — radost jo je obšla kakor droban, poleten dež: v izbi je zvenel krepki Pavlov glas.

— Ona je! — je zaklical Andrej.

Mati je opazila, kako se je Pavel urno okrenil, in je videla, da navdaja njegov obraz tolažljivo čuvstvo.

— Ali si se zopet vrnil... domov... — je zamoljela vsa zmedena od nepričakanega dogodka in sedla.

Sklonil se je k njej, v kotičkih njegovih oči so se zasvetile jarkove, drobne solze in ustni so mu zatrepetale. Nekaj trenutkov je molčal in tudi mati ga je molče opazovala.

— Hvala ti, mama! — je z globokim, nizkim glasom izpregovoril Pavel in ji stisnil s tresočimi prsti roko. — Hvala ti, ljuba moja!

Izraz njegovega obličja in glas njegovih besed sta jo radostno pretresla; pogladila mu je glavo in zadržujoče močno utripanje srca je tiho dejala:

— Kristus bodi s teboj!... Zakaj... čemu?

— Hvala ti, ker pomagaš našemu velikemu delu! — je dejal Pavel — redka sreča je, da ima človek mater, ki mu je tudi po duhu sorodna!

Molče in željno je požirala njegove besede z odprtim srcem in se je radovala nad sinom, ki je stal ves razžarjen tik nje.

— Molčal sem... videč, da te marsikaj v mojem življenju žali... hudo mi je bilo za tvoje sreče, a pomagati nisem mogel, nisem znal! Mislim, da se nikoli ne spraviš z nami, da si ne osvojiš naših misli... da boš molče trpela, kakor si trpela vse svoje življenje dni. To mi je bilo težko!...

— Andrijuša me je marsičesa naučil! — je dostavila mati, da opomni Pavla na tovariša.

— Pravil mi je o tebi! — je smeje dejal Pavel.

— In tudi Jegor, Rojaka sva... Andrijuša me je hotel naučiti celo branja...

— Ali ti si se sramovala, pa si se začela sama skrivaj učiti?...

— Ali je prikukaval! — je zmedeno vzkliknila; prevzeta od prekipevalne radosti, ki ji je napolnjevala prsi, je dejala Pavlu:

— Poklicaj bi ga! Namenoma je odšel, da ne bi motil. Matere nima...

— Andrej!... je poklicel Pavel skozi vežne duri. — Kje si?

— Tukai sem. Drva bom cepil. — Zato to je čas!... Pojdi sem!

— Pridem... Ampak on ni prišel; vstopivši v kuhinjo je skrbno dejal:

— Nikolaju bo treba naročiti, da pripelje drv, jih je prav skopoma. Glejte, mameca, kako dobro je Pavlu! Namesto, da bi državná oblast kaznovala puntarje, jih krmi...

Mati se je zasmejala, od sladke radosti ji je umiralo srce in kakor opijanjena je bila; ampak skrbno se ji je oglašala želja, da vidi svojega sina mirnega kakor zmerom. Preveč lepega je bilo v moji duši, in hotela je, da ji ostane prvo veselje njenega življenja enkrat za vselej v duši, enako živo in silno, kakor je prišlo. In v strahu, da ne bi izgubila sreče, jo je urno zakrila, kakor lovec redko ptico, ki jo je slučajno vjel.

— Zidaj pa obedujmo!... Ti, Paša, nisi še ničesar zavžil! — je skrbno vzkliknila.

— Ne. Snoč mi je paznik povedal, da me izpuste in danes se mi ni dalo — ne jesti, ne piti...

— Prvega sem srečal starca Sizova... — je pripovedoval Pavel. — Opazivši me je prišel čez cesto pozdravit, Rečem mu, da naj bo previdnejši z menoj — nevaren človek sem, pod policijskim nadzorstvom. Kaj zato, je dejal.

— Starce nima slame v glavi! — je dejal Andrej in pokimal z glavo. — Pogosto se razgovarjava ž njim, pošten mužik je. Ali Fjodjo kmalu izpuste?

— Mislim, da vse izpuste! Nič ne govori zoper nje kot Isajeve ovadbe, a kaj more on izpovedati?

Mati je hodila semintja in ogledovala sina; Andrej je stal pri oknu, položil roke na hrbet in poslušal Pavlovo pripovedovanje. Pavel se je sprehajal po izbi. Brada mu je v tem času pognala, tenke, temne kocinice so se mu vile po licih in blažile rjavo barvo njegovega obraza. Njegove mrčne oči so gledale strogo.

— Sedita! — je dejala mati posadivši jed na mizo.

Pri obedu je pravil Andrej o Ribirju. In ko je končal, je Pavel z obžalovanjem vzkliknil: — Če bi bil doma — ga ne bi bil pustil. Kaj je vzel soboj? Razdraženo in zmešano glavo.

In več, kako je izpraševal po svojem nečaku? Kako je dejal, se vede Fjodor? Kako pa izgleda — lepo obnašanje v ječi? No, je dejal, ali ni izbleknil zoper svoje tovariše? In ko sem mu povedal, da je Fjodja pošten in pameten človek, si je pogladil brado in je ponosno izjavil — Sizovi v svoji rodbini nimajo slabih ljudi!

— Starce nima slame v glavi! — je dejal Andrej in pokimal z glavo. — Pogosto se razgovarjava ž njim, pošten mužik je. Ali Fjodjo kmalu izpuste?

— Mislim, da vse izpuste! Nič ne govori zoper nje kot Isajeve ovadbe, a kaj more on izpovedati?

Mati je hodila semintja in ogledovala sina; Andrej je stal pri oknu, položil roke na hrbet in poslušal Pavlovo pripovedovanje. Pavel se je sprehajal po izbi. Brada mu je v tem času pognala, tenke, temne kocinice so se mu vile po licih in blažile rjavo barvo njegovega obraza. Njegove mrčne oči so gledale strogo.

— Sedita! — je dejala mati posadivši jed na mizo.

Pri obedu je pravil Andrej o Ribirju. In ko je končal, je Pavel z obžalovanjem vzkliknil: — Če bi bil doma — ga ne bi bil pustil. Kaj je vzel soboj? Razdraženo in zmešano glavo.

— No, — je dejal Malorus in se nasmehnil. — Človeka štiridesetih let, ki se je tako dolgo boril z medvedji v svojem sreću — ne preobrneš...

In začelo se je prerekanje in govorila sta besede, ki jih mati ni umela. Še po obedu sta sipala drug drugemu prasketajoče učene besede. Časih pa sta govorila čisto preprosto.

— Stopati moramo po začrtani poti in niti za korak ne smemo odstopiti v stran! — je trdo in odločno izjavil Pavel.

— In če srečamo na poti nekaj milijonov, ki nas gledajo sovražno...

Mati je poslušala ves prepir in je spoznala, da Pavel ne ljubi kmetov, a Malorus se vleče zanje dokazujoč, da je tudi kmete treba podučiti. Boljše je razumela Andreja, in zdelo se ji je, da ima prav; ampak vselej, kadar je Pavlu kaj rekla, je plašno čakala na sinov odgovor, da uvidi, če ga ni užalil Malorus. Kričala sta drug nad drugim brez zamere.

Od časa do časa je mati vprašala svojega sina:

— Ali je tako, Paša?

Sin se je nasmejal in odgovorjal:

— Tako je!

— Vi, gospod. — je dejal Malorus s prijazno zlobnostjo, — do sitega ste se najedli, pa ste slabo prebavili in v grlu vam je običjal košček... Izplahnite si grlo...

— Ne norčuj se!... — ga je prekinil Pavel.

— Resno je, kot na črni maši! — Mati se je tiho zasmejala in zmajala z glavo.

SALON NA PRODAJ. Dobro ureje saloon se proda na Cracketville, blizu Oglesby. Kdor ga želi kupiti, naj se oglasi pri — Joe Miklavčič, R. F. D. — 24, La Salle, Ill.

Naznanilo!
Na redni seji konzistorija Slov. Iz. Doma v Franklin-Cgh., Pa., se je odločilo, da se vrši žrebanje števil (za prvi dobitek je določena zlata ura; drugi dobitek zla-

ta verižica in tretji dobitek zlata naprsna igla) in sicer dne 17. marea t. l. popoldne na skupni seji pev. in izobr. društva "Bled" v prostorih "Slov. Izobr. Doma". Vse izžrebane številke kakor tudi imena dobitcev bodo javno priobčena v listih, takoj po izvršitvi istega; tako, da bude vsem znano kdo je dobitka deležen.

Franklin, Conemaugh, Pa., 5. marea 1912. — Konzistorij S. I. D.

Hrana in spanje.
To dvoje sta najboljša zdravila na svetu. Brez hrane in spanja ni življenja. Najvažnejše od teh dveh je hrana, ker, ako telo sprejme dovolj hranilnih snovi in dočela prebavi, se zamoremo razveseliti naravnega, okrepjujočega spanja. To dokazuje potrebo zdravega teka in dobre prebave. Kakor hitro se pokaže kaka nerednost v navadni slasti in v prebavi, morate takoj rabiti Trinerjevo zdravilno grenko vino. Sestavljeno je iz rdečega vina in izbranih zelišč ter ne vsebuje nikakih škodljivih snovi. Polahko bodri in zelo ojačuje prebavne organe, pomnožuje tek, pomaga k prebavi ter preskrbi zdravo spanje. Takoj bo odpravilo zabasnost in njene posledice, želodčne in črevesne bolezni.

V lekarnah — Jos. Triner, 1333 — 1339 S. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Prehlajenja se lahko iznebite in bolečine v vratu ter v prsih minejo takoj, če se napravi par močnih drgnjenj s "Pain Expeller", kakor je popisano v knjižici, v kateri je zavita steklenica. Sredstvo se lahko kupi v Ameriki v vsleherni lekarni za 25 centov steklenica, treba pa je paziti na to, da je varstvena znamka s sidrom na kartonu in na steklenici.

ROJAKI v Waukeganu!
Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u,
714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepriča.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio
J. SVETE po domače pri ZALARJU
6120 St. Clair ave

toči vino, pivo in žganje prve vrste. Smočke prve kvalitete so na prodaj. Za mnogobrojne poset se priporočajo rojakom v Clevelandu, pa potnikom Lastnik.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste
za cigarete, pipe in žvečenje. Im portirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,
1245 W. 18th St., Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.
Izkušen zdravnik.

Uraduje od 8—11 predpoldna in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.
Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

ZA CLEVELAND IN OKOLICO
je zastopnik Proletarca A. Gradišher, 1158 E. 61. Str. Pooblaščen je pobirati naročnino, kolektati oglase in urediti sploh vse posle tičooe se Proletarca.

Vse konzularne in notarske zadeve (civilne in vojaške) prevzema v hitro in uspešno izvršitev Ivan Kaker, 220 1/2 Grove St., MILWAUKEE, WIS.

CARL STROVER
Attorney at Law
Zastopa na vseh sodiščih.
St. sobe 1009
133 E. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

POZOR! SLOVENCII! POZOR!
SALOON
s modernim keglijščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljki in druge raznovrstne pijače ter unjak, smodke. Potniki dobe šeeno presediše za nizko ceno.

Postreza točna in isborna.
Vsem Slovincem in drugim Slovincem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

Valentin Potisek
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.
Todi vse, gostilni podrejene pijače in druge priporoča rojakom za običen obisk

PRVA SLOVENSKA
Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,

kjer se toli dobra vina in inportirano pitzenako pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,
cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill

Dobra domača kuhinja. Odprto po dnevi in po noči.

"BALKAN"
KAVARNA - RESTAURACIJA
— IN POOL TABLE —

M. Poldrugáč — 1816 So. Centre Ave.

ZDRAVLJENJE V 5 DNEH
Varicocele Hydrocele BREZ SOJA IN BOLEGIN

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Structuri; dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčno nezmožnost, vodenico in boleznitifežih se moških.

Ta prilika je dana zlasti tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni po tuatih zdravnikov, brezuspešno, da posedujem le jasno edino sredstvo, s katerim ozdravim vsesno.

Popravite Vaše zdravje
Pridite v moj urad in govorite zaupno. Govorimo vse jezike. Dobili boste najboljšo nasveto in prednosti, ki sem si jih iztekel v moji 14 letni praksi kot specialist v boleznih pri moških.

Ozdravim pozitivno želodec, pljuča, ledice in neprilike v jetrih. (Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati).

TAJNE moške bolezni
zguba nagona, bolezni v ledicah in jetrih

zdravim hitro za stalno in tajno. Živčene onemoglosti, slabost, napor, zastrupljenje in zguba vode.

PLJUČA
naduho, Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim po moji najnovejši metodi

(Preiskovanje brezplačno) (Nasveti zastoj.)
DR. ZINS, 183 N. Clark Str. Chicago
Odprto: 8 zjutraj do 8 zvečer. Ob nedeljah od 8 zjut. do 4 pop.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.
Izdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravilo, 1924 Blue Island Ave., Chicago. Uraduje od 1 do 3 pop.; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago živeči bolniki naj pišejo slovensko.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1444

L. STRAUB
URAR
1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima vedjo zalogo ur, veriže, nov in drugih dragotin. Izvršuje vsakovrstna popravila v tej stroki zelo nizki ceni.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
Najpripravnější in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvatse.

Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.
Brzi poštni in novi parobrodi na dva vikajca:

Cesar Franc Jožef I. odpluje iz New Yorka 15. June 1912.

Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceanía

Parniki odplujejo iz New Yorka sredih ob 1 popoldan in iz Trsta sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku. — Vsi parniki imajo brezžični brezžič elektronično razsvetljavo in so modernore urejeni. — Hrana je domača. — Muzikari in zdravnik govorijo slovensko in hrvatsko.

Za nadaljne informacije obrnite se na naše zastopnike ali pa na:

PHELPS BROS. & CO
Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

Zastopnik za Zapad: K. W. Kempf, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL
moderno urejen salun
NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WI
Telefon 1199.

"Feeling Better Already Thank You!"

Srečen sem, ker sem poslušal vaš svet in se zdravil z

Dr. Richterjevim PAIN-EXPELLERJEM.

Ozdravel me je bolečin v grlu in križu, da se počutim sedaj čisto zdravega. Vsaka družina bi ga morala imeti. Čuvajte se ponaredb. 25 in 50c. steklenice.

F. AD. RICHTER & CO., 215 Pearl Street, New York, N.Y.
Dr. Richterjevo Congo Pijlale cizlajajo. (25c. all 50c.)

Zmanjšuj stroške, množi prihranek ni bogatstvo ti je zagotovljeno.

Ne pustite svoj denar v brezdelju temveč ga zaposlite, da vam bo prinašal 3% obresti
Za začetek zadostuje samo \$1.00

INDUSTRIAL SAVINGS BANK
USTANOVljena 1890
2007 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Aktivna znašnja nad polmilijona dolarjev. Odprto v soboto zvečer od 6-8 ure

JUGOSL. ZADRUŽNA TISKARNA

GLAVNICA SOUTH SLAVIC COOPERATIVE PRINTERY INCORPORATED \$10,000.00

Delnice se prodajajo po \$10.00 ena in jih je moči odplačevati po \$1.00. Pristopajte k temu združnemu podjetju, ki bo nosilo dvojno korist in ki bo trdnjava delavske prosvete.

Vsa pisma je nasloviti na
FRANK PETRICA, 1830 So. Centre Ave., CHICAGO, ILL.